

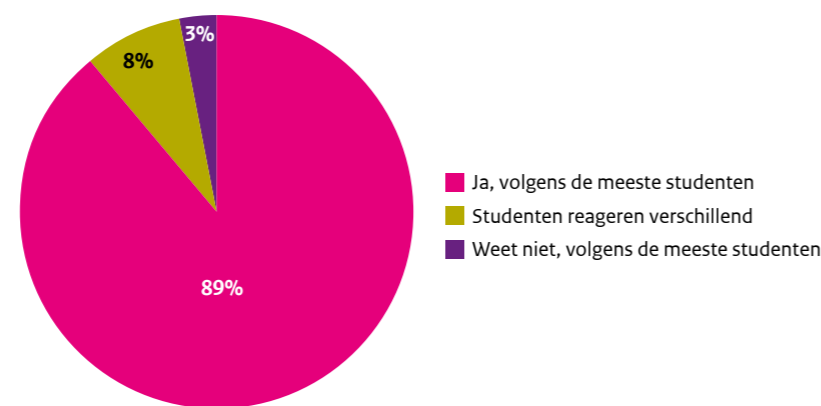
Gevolgen van corona voor beroepspraktijkvorming in het mbo

De inspectie heeft in het mbo verschillende onderzoeken gedaan naar de gevolgen van corona. Allereerst het [basisonderzoek](#) naar de gevolgen van de coronacrisis voor de studenten en het onderwijs in het algemeen. Daarnaast is bij een deel van die opleidingen een verdiepend onderzoek uitgevoerd naar de gevolgen voor de beroepspraktijkvorming (de stage). Er zijn daartoe verdiepende interviews gehouden met studenten, docenten en teamleiders van 37 opleidingen in de Beroepsopleidende Leerweg (BOL) in de sectoren economie en zorg. Denk aan mbo verpleegkunde, verzorgende individuele gezondheidszorg, verkoopsspecialist, juridisch administratief medewerker, manager ondernemer/horeca, bedrijfsadministrateur en medewerker evenementenorganisatie. Deze sectoren zijn gekozen omdat daar de meeste problemen met de stage verwacht werden. Het onderzoek vond plaats bij bekostigde instellingen, in de periode april tot juli 2021. Bij elk thema staat een hyperlink naar een onderbouwende tekst op onze website.

Studenten tevreden over begeleiding tijdens stage

Het merendeel van de ondervraagde studenten is tevreden over de begeleiding die ze kregen vanuit de opleiding en het stagebedrijf. Wel was de vorm van begeleiding anders geworden: van fysiek naar online. Daarnaast was de begeleiding intensiever, zeggen vooral de begeleiders van de opleiding. De focus lag daarbij meer op het emotioneel en sociaal welzijn van studenten. Zo werden stagiairs in de zorg geconfronteerd met sterfgevallen als gevolg van de pandemie. Thuiswerkende studenten vonden het lastig om niet fysiek met collega's te kunnen samenwerken. De kwaliteit van de begeleiding door het stagebedrijf bleef over het algemeen gelijk, vertelden de docenten en studenten. Wel waren er in de zorg regelmatig wisselingen van begeleiders omdat die bij klachten thuis

Vraag aan studenten: ben je tevreden over de begeleiding die je op je stage krijgt van je begeleider (van het stagebedrijf)?

Figuur 1. Gebaseerd op 36 gesprekken met gemiddeld 4 studenten. 'De studenten reageren verschillend' houdt in dat de studenten niet in meerderheid aangaven dat ze tevreden of ontevreden waren over de begeleiding.

moesten blijven. Ook was in de zorg de werkdruk door de pandemie heel hoog, waardoor de begeleiding soms onder druk kwam te staan. Bij sectoren die

tijdelijk gesloten waren, zoals horeca en evenementen, was juist meer tijd voor begeleiding. [Lees meer](#)

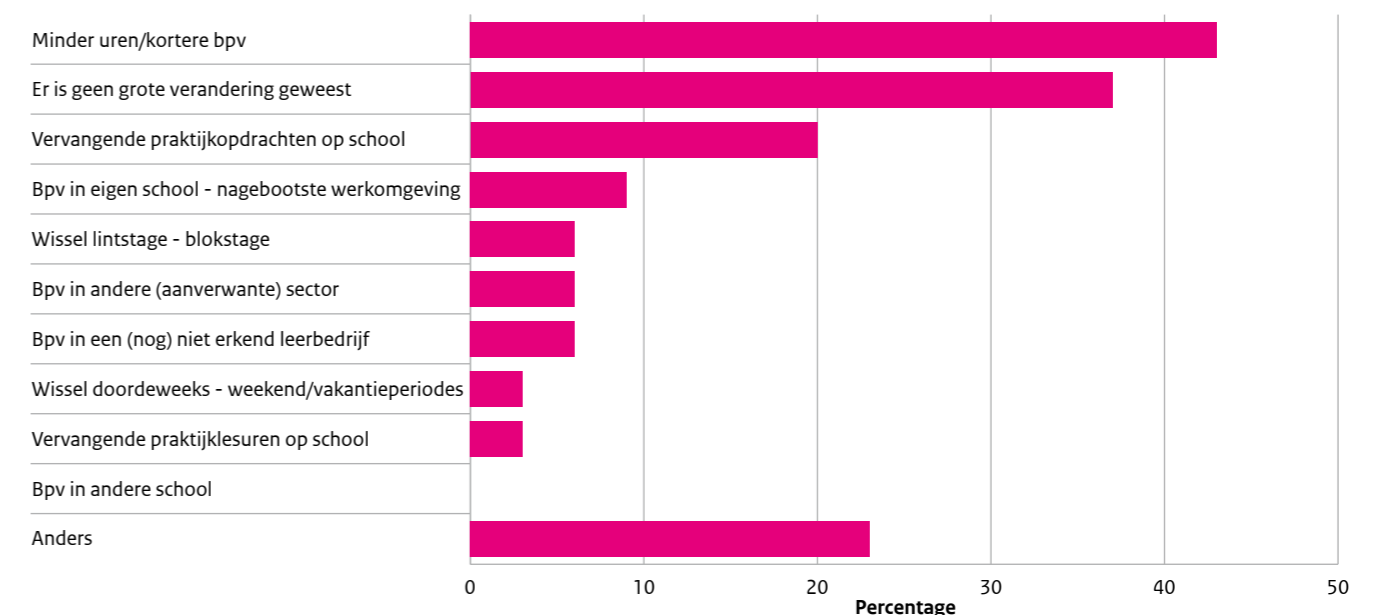
Focus in de stage op wat mogelijk was

Over het algemeen was de inhoud van de stage niet wezenlijk anders, zo vertelden studenten, docenten en teamleiders. Bij driekwart van de bevroegde opleidingen gingen de stages door, bij ongeveer een kwart soms ook niet. Volgens bijna driekwart van de teamleiders en docenten waren er daarnaast ook regelmatig aanpassingen en alternatieven. Genoemd werden: vervangende praktijkopdrachten op school, minder stage-uren, een kortere stage of verplaatsing van de stage in de opleiding, stage in het weekend, stage bij een (nog) niet erkend leerbedrijf, of stage in

een aanverwante sector. Verder hadden studenten minder keuze in stageplaatsen. Als stages gewijzigd werden, was dat vooral in de manier van werken: van fysiek naar online, of een verbreding of verdieping in de competenties en vaardigheden. Zo werd in de zorg soms een beroep gedaan op andere vaardigheden, doordat de stage emotioneel zwaarder was. Studenten kregen ook te maken met andere gevolgen van de coronacrisis: de noodzaak van beschermende kleding, minder contact met gasten of klanten en bijvoorbeeld minder contact met collega's. Als stages niet door

konden gaan, werden er alternatieven gevonden, zoals verplaatsing van de stage of vervangende praktijkopdrachten op school. Docenten focusten op wat wel mogelijk was. De servicedocumenten waren daarbij behulpzaam, ze gaven de teamleiders inzicht in wat toegestaan was en wat niet. [Lees meer](#)

Vraag aan studenten: veel opleidingen hebben te maken gehad met stages die niet zijn doorgegaan, of aangepast moesten worden. Met welke veranderingen hebben jullie dit schooljaar te maken gehad in de bpv?

Figuur 2. Gebaseerd op 35 gesprekken met gemiddeld 4 studenten. Antwoord gegeven door één of meer studenten. Onder de categorie 'Anders' werd onder andere genoemd: Verschuiving van de bpv periode (bijvoorbeeld van leerjaar 1 naar leerjaar 2).

Goede informatie, belanghebbenden doorgaans betrokken

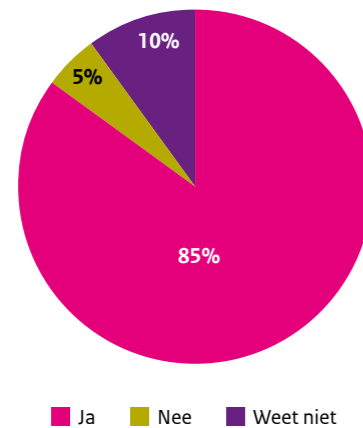
Twee derde van de bevroegde studenten gaf aan dat ze op tijd geïnformeerd werden over eventuele aanpassingen in de stage. Ook vonden ze de informatie duidelijk. Bij ruim de helft van de opleidingen zeggen de

studenten dat hen niet werd gevraagd naar hun ideeën voor aanpassingen, als de stage aangepast moest worden. De leerbedrijven werden wel betrokken bij het bedenken van oplossingen, aldus twee derde van

de teamleiders en docententeams. Volgens de teamleiders is het merendeel van de leerbedrijven dan ook tevreden over de maatregelen en de kwaliteit van de stage. Over het algemeen waren er geen aanpassingen van stage-leerdoelen nodig, stelden de teamleiders. Als de leerdoelen in - alternatieve - stages wel veranderden, werd in de helft van de gevallen de examencommissie betrokken. Dat gebeurde met name om recht te doen aan de verantwoordelijkheid van de examencommissie en om commitment te krijgen. Docenten gaven aan dat ze door gesprekken met studenten en stage-begeleiders weten wat studenten leerden in hun stage en hoe ze die ervoeren. Overigens meldde ruim de helft van de teamleiders te kunnen beschikken over extra financiële middelen. Dat geld werd vooral ingezet voor extra stagebegeleiding en om nieuwe stageplekken te werven.

[Lees meer](#)

Vraag aan teamleiders: zijn bedrijven en organisaties tevreden over de maatregelen?

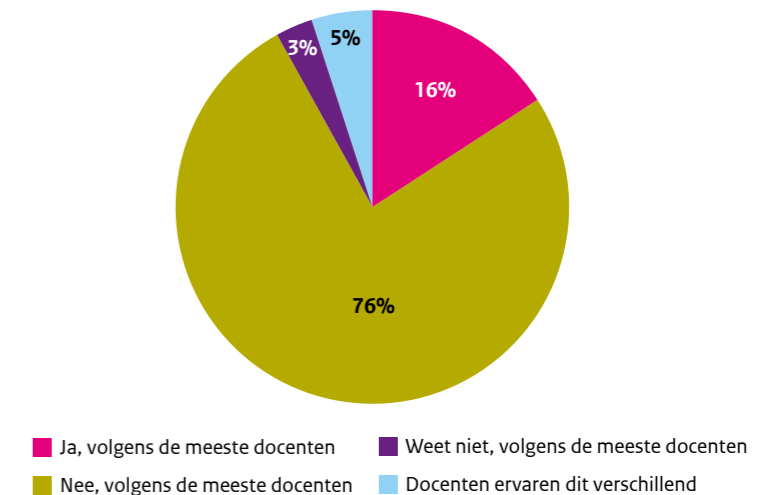
Figuur 3. Gebaseerd op 20 gesprekken met gemiddeld 2 teamleiders.

Nieuwe initiatieven en doorstroommogelijkheden

De coronacrisis heeft volgens een groot deel van de bevroegde docententeams het contact met studenten en leerbedrijven versterkt. Bovendien was er ruimte voor nieuwe initiatieven, vooral rond online contacten met de studenten en leerbedrijven. Online contact vergroot de efficiëntie en verlaagt de reistijd. De wens werd daarom ook uitgesproken om bijvoorbeeld een deel van de stagegesprekken online te blijven voeren. Daarnaast zijn docenten over het algemeen positief over de toekomst. Ruim driekwart van de teams maakt zich geen zorgen over de stage voor volgend schooljaar en verwacht bijvoorbeeld dat de samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs intensiever zal worden. Een kwart van docenten sprak wel de zorg uit of er voldoende stageplekken en begeleiding beschikbaar zullen zijn. Tot slot heeft een ruime meerderheid van de teamleiders niet de verwachting

dat de coronacrisis de doorstroom verandert binnen het onderwijs en naar de arbeidsmarkt. [Lees meer](#)

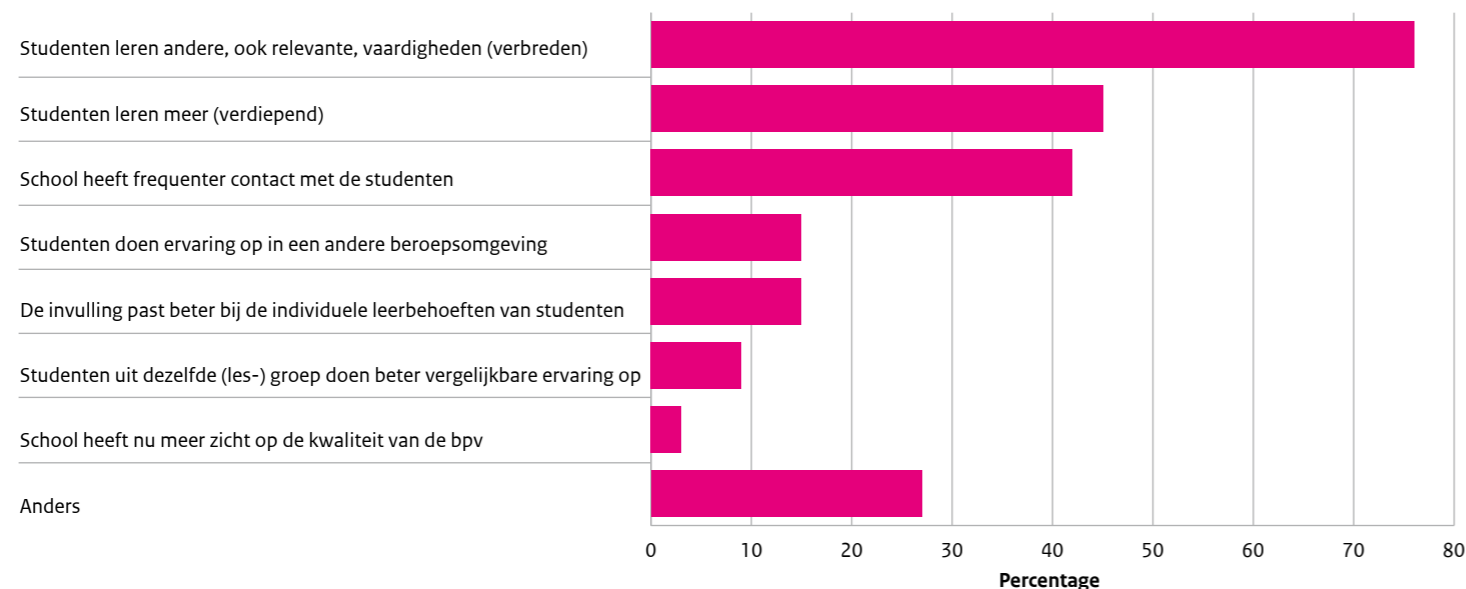
Vraag aan docenten: maak je je voor volgend schooljaar zorgen over de bpv?

Figuur 5. Gebaseerd op 37 gesprekken met gemiddeld 4 docenten.

Studenten leerden ook andere dingen, soms minder

Vraag aan docenten: biedt de manier waarop de bpv nu ingericht is wellicht één van de volgende voordelen?

Figuur 4. Gebaseerd op 33 gesprekken met gemiddeld 4 docenten. Antwoord gegeven door één of meer docenten. Onder de categorie 'Anders' werd onder andere genoemd: Intensiever contact met bedrijven.

De meeste bevroegde docententeams zeiden dat hun studenten meer of hetzelfde leerden in vergelijking met voor de coronacrisis. Daarnaast leerden studenten volgens docenten andere - ook relevante - vaardigheden, zoals zelfstandigheid, flexibiliteit, omgaan met teleurstellingen en digitale vaardigheden. In aanvulling daarop geven studenten aan dat ze stressbestendiger zijn geworden en nu meer initiatief en verantwoordelijkheid

nemen. Bij ruim een derde van de opleidingen gaf een of meer studenten aan dat ze minder leren in de bpv. Zo was het lastiger om een realistisch beroepsbeeld te krijgen en ook lukte het minder vaak praktijkopdrachten uit te voeren, te oefenen en dus routine te krijgen. Studenten vertelden dat hun motivatie voor de stage over het algemeen niet is veranderd. Iets minder dan de helft van de ondervraagde teamleiders gaf aan dat de

kwalificerende functie van de stage onder druk is komen te staan; een kwart gaf aan de kwaliteit lager te vinden. [Lees meer](#)

Colofon

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden vanaf de website van de Inspectie van het Onderwijs.

www.onderwijsinspectie.nl

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

© Inspectie van het Onderwijs | November 2021